

BẢO-QUÂN
Số 111, đường Đinh-Dã, S.Đ.
Điện-thoại số: 63
Điện báo: KINH-DÂN-HƯ

(Xem tiếp (trung & cuối))

ở đây nêu lên rằng, thì trước hết cần
định rõ là lý do gì.

100-443887-100

Lịch trình của những dân vào tịch chánh ngạch làng «Bep»

Hiện dân nước Trung-hoa, miền bắc và miền nam bị người Nhật xâm đoạt cả lãnh thổ và chủ quyền, đương tấn hành dần dần. Trong nước thì quân Cộng và phái quân phiệt cũng bành trướng, mạnh ai nấy một. Nhưng họ Tưởng cầm chính quyền ở Nam-kinh, chẳng cần chi cái hiểm tượng «ngoại xâm nội loạn» nói trên, chỉ chăm độ chiếm một việc «cầm bắt a phiến», thăng tay hành hạ dân làng «Bep».

Trên vài năm nay, nào huấn lệnh, nào nghiêm chỉnh, nào thiết quân luật, khám xét bất cứ những hàng trăm hàng ngàn, có nhiều người bị đến từ hành, ông ta bắt đầu, chất đốt như đốt nãi, mà dân làng «Bep» vẫn cứ đóng. Bỏ là họ Tưởng không hiểu lịch trình của hàng dân kỳ, nên công cuộc cầm yên kia không có hiệu quả.

Mới đây một tờ báo, tên có một bài kể về lịch trình dân làng «Bep», lời nói có căn cứ. Bà con thử nghiệm xem:

Họ nói: Người vào chính ngạch dân làng kỳ, không phải việc một mai một chiều dân: kể từ lần đầu đến, lần cuối cùng, trải qua trên đường có từng giai đoạn, mà giai đoạn ấy gồm trong 5 chỗ:

1) «Điền» (田); 2) «Ánh» (影); 3) «Án» (案); 4) «Tịch» (籍); 5) «Đoản» (券).

Rồi họ giải nghĩa từng chữ rất rõ ràng:

Điền-tiền, chỉ anh em dân du, công đi hái một vài diện tích khiến cho vui, không qua năm thử chơi, ấy là «điền».

Ánh-cái tức khiến chơi đó, không bao lâu mà có ảnh hưởng đến sinh lý, nghe như biết thêm, ấy là «ánh».

Khi đến thêm, thường hay lên đi hát kìa, cha mẹ anh em hay bạn quen có hỏi thì một mực cho đến và chơi, ấy là «án».

Điền thì có điền, mà hát vẫn cứ hát, thành ra thiệt thọ chứ «ghiên» không chừng được nữa. Ấy là «tịch».

Bổ thành bệnh ghê thì tay khó vào gậy, da học lấy xương, trâm bệnh đau, ngáp lên ngáp xuống, người như thấy ma, ấy là «đoản».

Cứ «đoản» là nguyên chủ «thi» (尸) là (thây) mà thêm một ngang vào giữa, như cái đòn gánh lấy thây ma, nghĩa là chết vậy.

Ấy, lịch trình dân làng «Bep» là vậy, mà họ Tưởng chỉ cầm đốt ngang thì cầm thế nào được?

Lịch trình dân làng «Bep» là thế, còn nói kết quả thì câu thì truyền tụng xưa nay cũng hay: Lạc trác suy tàn Bành-thị thọ, Thanh đổng thiên tận Thạch-sùng gia.

Văn học thực dân và văn học chiến tranh

Văn học, cái ảnh hưởng thật là sâu xa to lớn. Nền tảng của một quốc gia, tinh thần của một dân tộc sống còn trên quả địa cầu đều có mối quan hệ mật thiết với nền văn học. Cao lên một học, văn học có cái ảnh hưởng cái tạo một xã hội bất lương ra một xã hội tốt đẹp, đưa thế giới hòa bình vào con đường cùng bình đẳng, cái ảnh hưởng văn học tốt hay xấu là tùy ở tư tưởng và xu hướng của nhà văn.

Công nghiệp và ảnh hưởng của văn học trên lịch sử loài người xưa nay không biết mấy giấy viết cho hết được. Ngày nay trên cái sống và hoàn cảnh, xã hội phức tạp, mà trên đường tranh đấu về chính trị và kinh tế phát sinh ra nhiều chủ nghĩa xung đột nhau: tư bản, xã hội, phát xít, phái nào bình vạc chủ nghĩa phái này, văn học lại là cái lợi khi rất lợi cho họ để truyền bá tư tưởng, cổ vũ quần chúng.

Tờ phụ trương Thanh-Báo ở Thượng-hải có đăng một bài «Văn học thực dân và văn học chiến tranh» nói rõ triển vọng văn học của chủ nghĩa Phát-xít (fascisme) đã đưa dân tộc Ý đại-lợi tới một cái trình độ rất cao, vào con đường cùng bình đẳng; dĩ nhiên đây đây để độc giả thấy rõ cái mãnh lực của văn học có quan hệ cho một quốc gia là thế nào.

Quần Ý đem hết tài lực ra tung hoành, đã chiếm lấy được giang sơn thủ vô nước A. Việt

Già hoặc trẻ

Muốn khỏi đau răng thì hãy dùng thuốc Cỏ-xi-tan của Hân-ngọc-đương (mỗi bao giá 0,17) đã xét rằng. Xem trương 3 số báo vừa qua và số báo tới.

TRƯỜNG THƯƠNG - MẠI THIẾT-HÀNH Ở ĐÀ-NẴNG

Chỉ có nghề buôn thông mạch nước, Mỏ mang quyền lợi ở tay anh em.

Chương môn dạy:
1) Toán học (Comptabilité) 4 tháng, mỗi tháng 1 giờ.
2) Pháp luật về thuế và thuế quan (Droit) 4 tháng, mỗi tháng 1 giờ.
3) Văn thư (Sténographie) 4 tháng, mỗi tháng 1 giờ.
4) Lập năm (Calendrier) 1 giờ.
5) Lập tư (Géométrie) 1 giờ.
6) Lập toán (Algèbre et Arithmétique) 1 giờ.
7) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
8) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
9) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
10) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
11) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
12) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
13) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
14) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
15) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
16) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
17) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
18) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
19) Lập pháp (Droit) 1 giờ.
20) Lập pháp (Droit) 1 giờ.

M. PAUL NGUYỄN VĂN CHẤT
«Tổ chức trường Cao-Bằng Đàng-Pháp»
Directeur de l'École Pratique de Commerce à TOULON

Bạn thanh niên ham thú phong lưu, nên trông cái gương trên.

1) Nguyên chủ của... song vì...
2) Nguyên chủ của... song vì...
3) Nguyên chủ của... song vì...

quán sự hành động của Ý không phải là chuyện ngẫu nhiên một mai một chiều, mà chính Mussolini đã sắp đặt từ trước mấy năm nay, về các mặt ngoại giao, quân bị, nhất là về mặt văn học tuyên truyền, là một cái lợi khi rất lợi mà chủ nghĩa Phát-xít dùng để rèn đúc cho động bọn thiếu niên, vào con đường cùng bình đẳng, văn học thực dân.

Văn học kỳ, tức là thực dân văn học (littérature coloniale). Văn học thực dân kể, xưa có động quân chúng tấn trợ công nghiệp thực dân, đưa người ta vào cái lạc thú thám hiểm, du lịch, lấy tình thân ái, chủ nghĩa cá nhân anh hùng làm trung tâm điểm, vì mục đích kỳ, nên từ khi Mussolini lên làm thủ tướng, những sách, báo, tiểu thuyết, văn diễn thuyết, đều theo một ý cả, mà có thể văn mới bán chạy, nhà cầm bút mới sống còn được.

Nhà đại văn học Ý là ông Antonio Brucchi viết trong một tờ tạp chí Phát-xít như vậy:

Làm người thanh niên Ý phải ra sự đi xa, phải có tình thân ái, mạo hiểm, tiếp xúc với các dân tộc khác, nơi theo sự nghiệp ông cha ngày trước... Tìm được đất thực dân là công của bọn thủy thủ, bọn thám hiểm và các nhà buôn, chính phủ làm hậu thuẫn họ trợ cho nhân dân, cho sản vật trong nước bán ra các nước thực dân... đó là cái sự mạng của chúng ta đối với tổ quốc.

Tình thân ái văn học nước Ý căn cứ vào công việc thực dân và mạo hiểm, chưa chưa như vậy; ngoài ra lại có những thứ sách, báo, xuất bản hàng ngày, các hàng sách hàng nào cũng đầy những thứ sách kỳ. Máy hàng sách như Á-nh-tư, Mễ-lan, xuất bản cuốn sách nói về việc thám hiểm và phát kiến của bọn thủy thủ Ý, được hội Hoàng-gia văn học khen ngợi, đã thấy địa vị tác phẩm kỳ quan trọng là dường nào!

Ở dưới cái triều vua kỳ, các nhà viết sách đưa nhau làm ra những sách như thế, có nhiều nhà văn nhờ đó được thưởng được khen, lại có ông được bước vào đường quan trường phú quý, như quyền «Bị trung hải thám hiểm kỳ» làm cho được cuộc khen ngợi, cứ lên làm quan. Những sách kỳ chủ yếu nhất là miêu tả cái tinh thần của những tay anh hùng hào kiệt đi hi sinh về việc thực dân thám hiểm, và những việc khó khăn, ghê sợ của sự nghiệp người văn minh (?) gặp ở các đất thực dân dã man, lợi dụng làm lý lẽ kỳ của quần chúng để đạt mục đích thực dân.

Văn học thực dân chưa đủ, muốn lấy đất nước người ta, người ta không ngồi yên để cho mình lấy, tất phải dùng đến binh lực, nên có thể văn học chiến tranh làm cho người ta say mê việc chém giết nhau, quên cả nhân loại.

Hình vẽ tổ quốc! Làm cho nước Ý đại-lợi trở nên to lớn trên thế giới - là những cái khẩu hiệu làm

trung tâm điểm cho thế văn học kỳ. Bài hát «người quân lính đi thủ cõi xa», của Bô-la-lây, bài ca «Bình an của Bạch-nạp-Đinh», và bài «Trương cái cánh ra biển Đại tây dương» của Nô-cách-La cũng bao nhiêu những liên thuyết về lịch sử, chiến tranh đưa giọng kêu gọi lòng hi sinh căm tử của công chúng.

Cái lý luận của văn học chiến tranh, trông bài tựa cuốn Bài hát người quân lính đi thủ cõi xa, ta thấy rõ ràng, bài ấy của ông Bruno Blaggi: «Đổi với việc chiến tranh có nhiều người tỏ ra thái độ bi quan, họ cho chiến tranh là không khôn ngoan cho hơn lợi, cái chiến tranh kỳ là sai lầm, trái lại, chiến tranh là cái cơ khích phát của bọn thanh niên, có hai phương diện, một là sự oán khố, hai là sự khoái (xem tiếp trang 4)

Té ra gọi tiếng «quan lớn» cũng có lợi đây!

Mới rồi đọc «câu chuyện trên xe» của Việt-Trà, (số 919 và 920) nhắc cho tôi nhớ lại một chuyện, chuyện năm 1934, tôi được mục kích trong khi vào trình giấy ghe ở sở Thương chánh họ.

Nguyên có viên thư ký làm việc ở sở Thương-chánh đó (quên tên) có tính hay chưng minh là quan lớn, hề ai có việc gì tới mà từ bộ khép nép «Bẩm quan, chào quan lớn» thì thấy ta vui vẻ tiếp chuyện và làm việc rất nhanh chóng; trái lại, nếu không biết dùng cái tiếng «sang trọng» kia để hỏi, mà nói cách quê mùa thiệt thà «thưa thầy, nhờ thầy... v.v. thì thấy không những làm họ không trả lời, lại còn ban tiếng mắng nạt, người đi cái buổi, đi lại nhiều lần mà thầy không chịu làm.

Khi kỳ giả vào đó thấy có độ 10 người tới trình bài chỉ mức ruyện, đương chen chúc nhau đứng bắm: người này: nhờ thầy ban cho tôi 20 litres, người kia: Bẩm thầy, tôi xin mua 15 litres, người khác: Tôi đường xa quá, thầy làm ơn đóng cho tôi 30 litres về trước. Thấy vẫn làm thinh, chỉ trả lời bằng chớp mắt lơ lửng lơ, rồi ngồi yên chớp mắt, xem báo, như là không biết có việc gì vậy.

Một cậu trai có hơi bảnh tới sau, đi với một tên phụ, cũng đi mua rượu, như mấy người kia, nhưng có lẽ cậu đã trải qua bài học của thầy, biết cái «xoa» thầy ta ra hỏi, làm cho thầy thích ý, lượt ngay giữa đám người kia bước vào lộn bành giẫy thầy, cất mồm thưa: «Bẩm quan lớn! Chào quan lớn! Ban việc quá!»

«Ừ, anh mới xuống ghe? thầy trả lời một cách vui vẻ và nói tiếp:

«Kia anh xem, bọn mướn quá kia không biết đi phép gì cả, cứ tới phá rầy loạn. Anh bữa nay mức bao nhiêu?»

«Bẩm quan lớn 20 litres. Thầy ghi sổ và truyền mướn rượu cho cậu kia về ngay.»

Mấy người kia lại đứng giẫy nói: Cậu kỳ tới sau mà được mướn rượu, còn chúng tôi đợi đi mỗi chun, quan thương cho chờ!

«Bây giờ chúng bay mới biết tao là quan, thôi hết giẫy, chiến số lại!»

Tôi đứng ngoài nghe giẫy bài học kỳ, có hiểu được chút ít. Bọn kia vừa ra thì tôi bước vào:

«Bẩm quan lớn.

«Việc gì, hết giờ!»

«Bẩm quan lớn, chiều nay con xe bị ghe, nhờ quan lớn làm phương ghi sổ cho.»

Quan vui vẻ cầm viết viết ngay! Thấy cái tiếng «bẩm quan lớn» có lợi là vậy đó, nhưng đó là chuyện năm xưa, cho ngày nay lại cần có cái gì đi kèm với tiếng «quan lớn» cho không chỉ tiếng quan lớn suông đã nhằm tai rồi! **Trần Kiên**

AI TÌNH KHỦNG HOẢNG

Trên kinh tế khủng hoảng ghê gớm từ năm 1930 lại đây kéo theo không biết bao nhiêu những món khủng hoảng khác: khủng hoảng về chính trị, khủng hoảng về tư tưởng, khủng hoảng về đạo đức, khủng hoảng cả về ai tình.

Trong các cái khủng hoảng ấy, có cái khủng hoảng ai tình diễn ra làm tổn hại đáng ghê mà chưa ai bàn đến. Không phải khủng hoảng về ai tình không có hại, mà người ta không nói đến; chỉ vì những thành kiến cổ hủ, những đạo đức phong kiến không cho người ta nói một cách tự do đó thôi.

Ái tình khủng hoảng! cái tên kỳ có hơi mới, nhưng cũng chỉ là cái tên mới, chứ thực trạng của xã hội đã gây nên mối khủng hoảng kỳ thường thấy luôn.

Những cậu qua 25, 26, 30 tuổi mà chưa vợ, những cô gái 22, 23, 25 tuổi mà chưa chồng, những cặp vợ chồng yếu nhau đã sinh con cái rồi để bỏ nhau, những lời hứa lời giao, cần vợ: đến dần mà giữa đường bị phản. Những «ca» kỳ chán chán mấy năm nay, không phải ai tình khủng hoảng là gì đó?

Ái tình khủng hoảng, trước cặp mắt cận thị thì chẳng qua là một hiện tượng không ăn thua gì, không quan hệ mấy. Nhưng dưới con mắt của nhà khoa học, xã hội học, nó là một cái hiện tượng nguy hiểm, một hiện tượng có hại. Là vì nó ảnh hưởng một cách trực tiếp và mạnh mẽ đến tính thân của mỗi người.

Những nhà bác sĩ y học đều đồng thanh nhận rằng một người trai hoặc một người gái quá tuổi, động tình mà không thành vợ chồng thì sinh ra nhiều bệnh về thần kinh, như bệnh liệt trí, buồn rầu, có khi đâm ra điên cuồng là khác. Đó là tôi chưa kể những bệnh khác còn nhiều.

Những bệnh do ai tình khủng hoảng gây ra có thể rất hại cho xã hội.

Cá nhân là một phần tử của xã hội, hoạt động giữa xã hội. Tính thân của cá nhân bị khủng hoảng, tất nhiên xã hội cũng chịu ảnh hưởng. Những cử chỉ cộc cằn thô lỗ, những tư tưởng yếm thế quá khích của các bạn thanh niên, vẫn có cơ khác, mà do ai tình khủng hoảng gây ra ảnh hưởng không tới kỳ không phải là phần nhỏ.

Ái tình là một phần tử của xã hội, hoạt động giữa xã hội. Tính thân của cá nhân bị khủng hoảng, tất nhiên xã hội cũng chịu ảnh hưởng. Những cử chỉ cộc cằn thô lỗ, những tư tưởng yếm thế quá khích của các bạn thanh niên, vẫn có cơ khác, mà do ai tình khủng hoảng gây ra ảnh hưởng không tới kỳ không phải là phần nhỏ.

Ái tình là một phần tử của xã hội, hoạt động giữa xã hội. Tính thân của cá nhân bị khủng hoảng, tất nhiên xã hội cũng chịu ảnh hưởng. Những cử chỉ cộc cằn thô lỗ, những tư tưởng yếm thế quá khích của các bạn thanh niên, vẫn có cơ khác, mà do ai tình khủng hoảng gây ra ảnh hưởng không tới kỳ không phải là phần nhỏ.

Chúng ta thường có cái quan niệm tưởng lầm rằng để học anh hùng là coi rẻ ai tình, cho ai tình là

hạ-tiện và không cần thiết. Làm to! Không có học anh hùng nào xem ai tình là hạ-tiện và không cần thiết; trái lại, những người có tên tuổi trên lịch sử, đã từng hoạt động, phần nhiều đều có vợ cả.

Karl-Marx thấy rõ của chủ nghĩa xã hội cũng phải công nhận rằng: «sự giao thiệp giữa người đàn bà và người đàn ông là nhân đạo và cần kíp hơn tất cả sự giao thiệp khác (1)». Hiện triết không chấp ai tình, chỉ tại người lạm dụng thành sai.

Đến đây ta phải đặt một câu hỏi: «Ái tình khủng hoảng rất có hại, vậy làm thế nào mà giải quyết?»

Đổi với câu hỏi này các nhà bác sĩ tư sản xuống ra thuyết hôn nhân cưỡng bách, bỏ học chế mỗi đám v.v. Nhưng xét kỹ ra chỉ là những phương pháp tạm thời và rất khó thực hiện.

Trong thời kỳ kinh tế khủng hoảng này, làm việc cho sự sống một người, đó là việc khó lắm rồi, gánh thêm một người nữa và hơn nữa cả một gia đình thì làm sao gánh nổi? Cái loại cưỡng bách hôn nhân, rất khó thực hành, và như có thực hành cũng chẳng lợi mấy.

Bỏ học chế mỗi đám cũng không phải không hại, nếu xã hội không chấp tìm phương pháp trừ tận gốc những bệnh phong tình.

Theo các nhà bác sĩ về sản nước Đức thì giải quyết vấn đề ai tình khủng hoảng không phải là nhiệm vụ của xã hội tư bản này, vì theo họ, xã hội tư bản ngày nay đã hư hỏng nhiều rồi, cũng như cái nhà đã rách nát cả, không thể nào nay và chỗ này, mai chống chọi sọ mà duy trì cho hoàn toàn.

Theo họ, chỉ có một cái xã hội khỏe hơn, một cái xã-hội xã-hội (une société socialiste) mới giải-quyết được vấn đề này.

Đà-Nhân

1) La relation entre l'homme et la femme est la relation la plus humaine et la plus nécessaire de toutes les relations. (de Karl-marx dans Capitalisme et sexualité).

NHÀ THƯƠNG TƯ NGUYỄN-TANG-CHUÂN

Y Sĩ tối nghiệp tại Đông - Pháp Cao-Bằng. Nhà ở trước mặt nhà «Băng Chợ-Cỏ»

QUINXON

Người bệnh hoặc đến khám bệnh xin đơn mua thuốc uống, hoặc hằng ngày đến chữa, hoặc nằm tại bệnh viện. Có phòng nghỉ ngơi sạch sẽ để cho các phụ nữ nơi, để cho bệnh nhân nằm điều trị.

Giờ khám bệnh: Sáng: 8h đến 11h30 Chiều: 2h đến 5h
Chẩn bệnh, ngày 1, ngày 2, ngày 3
Khi cần chữa mới đến nhà khám bệnh thì giờ nào cũng được.

CUỘC XỔ SỔ ĐÔNG - PHÁP

Kỳ phát hành thứ nhất

XỔ NGÀY 11 THÁNG BAY TÂY NĂM 1935

800.000 vđ, mỗi vé giá một đồng (1đ)	
80 phần trăm chia cho các số trúng theo bản kê sau này:	
1 số trúng được	100.000đ
1	40.000
1	20.000
1	2.000
1	1.000
10	400
100	80
1000	40
10000	20

Các công sở mà thường công chúng mang vãng lại như sở Kho Bạc, Thương Chánh, Giấy Thép, văn phòng... và các viên chức, hào lý, nhà thương mại cũng ít nhiều người khác đều có bản vé số. Muốn biết tên những người nào trúng số, thì đến mấy nơi thường hay giầy yết thì mới xem.

NHÂN CHỮ T:
Hạn thời hạn vé, khắp trên, ở Trung kỳ, thì nơi trước, chỗ sau, những chiến ngày mùng 7 tháng 7 tây năm 1935 là thế chỉ: đây chỉ ở Kinh đô và các tỉnh lý, thì các sở Kho Bạc còn bản cho đến 4 giờ rưỡi chiều ngày mùng 8 tháng 7 tây, nhất định không còn.

SIROP PULMO
TRỊ CÁC CHỨNG HO - RẤT THẦN HIỆU

Một chai: 0,80

Nhà thuốc PHẠM-DOAN-ĐIEM Tourane

Năm người dùng 2 xu
Thuê Đò-mắt hiệu chủ «NHƯT» nhà thuốc họ THANH - PHONG phát hành ở Tam-kỳ
Giá thuốc 1 bao là 2 xu
dùng được năm người
13 bao 0,320
150 bao 2,400
400 bao 4,800
1000 bao 8,400
Tiền mua thuốc gửi cho: Monsieur ĐANG-THUC

Tự sát tự sát cái nạn bị thêm
ky ở xã hội ta mấy năm gần đây
thường xảy ra. Theo phần
đồng khổ nghiệm, thì nguyên do
sự chán đời, một là vì ai tình
ép buộc, hai là vì sinh kế khổ cực.
Đến những người tự sát đời sống
bên của mình đó thì đa phần chỉ
cho cái tiếng chèn nhốt, trốn nộ
đời v. v. mà không xét đến tâm
lý chán đời từ đâu mà ra cũng
phương pháp cái tâm lý thế
nào, ky là một chỗ thiếu.

Thượng-hải là một đô hội phần
thành nhất ở Trung-hoa, có danh
trên thế giới, chính một năm 1934,
số tự sát có 2.325, người trong ky
1.122 dân ông, 1.203 dân bà bình
quán mỗi ngày có 6 người, trong
4 giờ đồng hồ là có 1 người tự
sát, nghe con số ky đã khiến cho
người rung mình!

Tuy vậy, số nói chung đó, còn
là thuộc về cá nhân, nghĩa là riêng
ai chán đời thì tự sát, chưa
đáng ghê là bao nhiêu. Tự trong
có những tiền kịch bị thêm «toàn
gia tự sát». xưa nay chưa từng có:
như năm 1934, Tân lý Trại phò
nhân, 4 mẹ con cùng uống thuốc
độc chết một trệt, năm 1935, lại có
hai cái bị kịch «chết chùm»: 1)
Nhạc-Lâm và vợ con 8 người cùng
ngủ thuốc độc mà chết 2) là
Trương-nguyệt-Kim một nhà 6
người cả mẹ con và cháu, leo lên
tháp để cao mấy tầng, nhảy xuống
mà chết. Những tiền kịch ghê gớm
ky, ai nghe thấy cũng lấy làm đau
lòng xót đi, nhân thế nhà đương
cước mới bàn đến phương «phòng
nạn tự sát» và cải tạo tâm lý.

Phương pháp cứu tử

Phòng cái nạn tự sát, cần có
phương pháp cứu tử, song chỉ qui
cho chế độ kinh tế cũng là giáo nhĩ
nọ mà đợi cho có ngày giải quyết,
thì chưa biết ngày nào; vì công cuộc
cải lương ky không phải việc một
mai một chiều mà làm ngay được,
nên trước hết phải làm việc thực
tế, nghĩa là người có nghề nghiệp mà
không vốn thì có hội tế thiện giúp
vốn, nhà đông con thì có cơ quan
dục anh, cũng các cơ quan bảo trợ
cứu cấp, dùng sự nghiệp xã hội,
động viên cứu binh xã hội v. v.

Phong cách cứu tử

Phòng cái nạn tự sát, cần có
phương pháp cứu tử, song chỉ qui
cho chế độ kinh tế cũng là giáo nhĩ
nọ mà đợi cho có ngày giải quyết,
thì chưa biết ngày nào; vì công cuộc
cải lương ky không phải việc một
mai một chiều mà làm ngay được,
nên trước hết phải làm việc thực
tế, nghĩa là người có nghề nghiệp mà
không vốn thì có hội tế thiện giúp
vốn, nhà đông con thì có cơ quan
dục anh, cũng các cơ quan bảo trợ
cứu cấp, dùng sự nghiệp xã hội,
động viên cứu binh xã hội v. v.

Quý Ông Quý Bà Mắc Bệnh

không cần một phút hay là kinh nghiệm, nếu muốn biết đời sống của bạn đang tiến tới đâu, hãy đến với chúng tôi. Chúng tôi sẽ giúp bạn biết được những điều bạn cần biết về sức khỏe của bạn. Chúng tôi sẽ giúp bạn biết được những điều bạn cần biết về sức khỏe của bạn.

ĐẠI-BẢO-ĐƯỜNG 22 Médicaments HANOI

Muốn phòng trừ cái nạn «Tự sát» cần phải cải tạo tâm lý xã - hội

Trên là lời bàn giải mà chúng ta
thường nghe, duy có cái tạo tâm lý
thì họ qui trách nhiệm cho đấng
đại ý họ nói: gặp một án tự sát thì
phần đông nhà báo hay pha màu
nhuộm sắc, thêm thêm những vẽ ly
ky, dùng những lời kích thích, để
không mở đường cho những kẻ
đang bệnh tìm phương tự sát mà
làm cho tăng thêm cái quan niệm
chán đời của họ. Vậy đấng đại
với những án ky, thì như là không
nên biểu động tình mà nên chỉ rõ
sự tự hủy đời sống ky là phạm điều
lỗi ác, mở đường lạc quan, đến
khởi tâm hồn phần đông cho những
kẻ gặp cảnh khổ nạn mà mau mau
hồi tâm mà biết qui cái sống.

Tâm lý tự sát

Cái cơ tự sát, kẻ rất phức tạp mà
theo đấng đại ý thì cho 2 cái
nguyên nhân lớn: 1) chế độ kinh
tế bất lương, nên nhiều người không
đủ sức nuôi sống mà sanh ra quan
niệm chán đời. 2) là giáo dục
bá nên ai tình bị ép chế độ nên mà
sinh một tuyệt vọng, ngoài ra có
nhiều nguyên nhân khác mà chết 2) là
Trương-nguyệt-Kim một nhà 6
người cả mẹ con và cháu, leo lên
tháp để cao mấy tầng, nhảy xuống
mà chết. Những tiền kịch ghê gớm
ky, ai nghe thấy cũng lấy làm đau
lòng xót đi, nhân thế nhà đương
cước mới bàn đến phương «phòng
nạn tự sát» và cải tạo tâm lý.

Phương pháp cứu tử

Phòng cái nạn tự sát, cần có
phương pháp cứu tử, song chỉ qui
cho chế độ kinh tế cũng là giáo nhĩ
nọ mà đợi cho có ngày giải quyết,
thì chưa biết ngày nào; vì công cuộc
cải lương ky không phải việc một
mai một chiều mà làm ngay được,
nên trước hết phải làm việc thực
tế, nghĩa là người có nghề nghiệp mà
không vốn thì có hội tế thiện giúp
vốn, nhà đông con thì có cơ quan
dục anh, cũng các cơ quan bảo trợ
cứu cấp, dùng sự nghiệp xã hội,
động viên cứu binh xã hội v. v.

Quý Ông Quý Bà Mắc Bệnh

không cần một phút hay là kinh nghiệm, nếu muốn biết đời sống của bạn đang tiến tới đâu, hãy đến với chúng tôi. Chúng tôi sẽ giúp bạn biết được những điều bạn cần biết về sức khỏe của bạn. Chúng tôi sẽ giúp bạn biết được những điều bạn cần biết về sức khỏe của bạn.

ĐẠI-BẢO-ĐƯỜNG 22 Médicaments HANOI

không phải đơn giản như thế:
Nói vì kinh tế khổ nạn chẳng?
trên đời biết bao nhiêu kẻ sống
khổ kìa mà tự sát vì có ky, nhiều
nhất là phần trẻ. Nhưng có
nhiều người cảnh ngộ khổ đến
hơn người tự sát kìa mà chẳng
vẫn cứ sống.

Nói vì lý luận bị thất bại chẳng?
trên đời biết bao nhiêu kẻ thất
bại, và số là kẻ ngậm máu tươi, mà
có nhiều kẻ nhún nhún tự sát
đời, không theo cái phương tự sát
kia, chúng ta cũng thường thấy.
Vậy chúng ta có thể nói quả quyết
rằng: «sống khổ» với «thất bại»
vẫn là cái sức mạnh đẩy người vào
vực tự sát; nhưng tất là người tự
sát, không theo cái phương tự sát
ky và không có phương pháp
giải trừ được nỗi đau đớn trong
cổ tình thần mà sau mới đem mình
chui hẳn vào đường chết kìa.

Tự sát là bởi lòng «tự ngã»

(Chỉ biết mình, tức là vị ngã)

Nhà xã hội học trẻ danh là Bư-
nhi-Cáo đã nghiên cứu nhiều năm,
có nói: «Người nhân tự sát là do
chính phát đạt của quan niệm «tự
ngã trung tâm». Phần đông nhà
tâm lý học cũng đã cho rằng lòng
«tự ngã» (bào quát cả
tính dục và tham dục), sự dục vọng
ky gặp đến áp bức, khiến cho người
ta thất vọng không ra tình thần trái
thường mà nảy ra quan niệm chán
đời. Theo hai thuyết trên mà nhìn
thấy tâm lý tự sát đi lại bởi đường
nào.

Cũng ở trong chế độ xã hội ky,
mà hàng đồng nghèo khổ ít kẻ tự
sát, vì cái dục vọng «tự ngã» của
chúng, không phải là mạnh bao
nhiều phương tiện sang kia, không
ham hư vinh, không tranh quyền
thế, cũng không thêm danh dự báo.
Lòng «tự ngã» kia thông thường
tự an được dễ dàng. Đến những
hạng sang mà sự sống hèn, giàu
mà lòng buồn chán, hoặc giả ở vào
địa vị đang sung sướng vui vầy
mà bất chợt giữa đường trượt lạc...
hạng này thất vọng đến tận tâm
kịch tự sát luôn. Vụ án họ Nhạc
họ Trương 2 nhà «chết chùm» ở
Trương-hải, chính là cái chứng rõ
ràng, vì những nhà ky trước kia là
hạng giàu sang, nhất là dân truy lộc
không chỉ một cái cơ sống khỏe mà
đón thêm những quan niệm địa vị,
hư vinh, danh dự v. v. xem lời d
chức công đi theo của 2 nhà ky, nào
kể công đức cứu giúp kẻ khác thu
nay, nào nghèo túng đến đâu cũng
không chịu cần trợ với thân hữu,

thì đó thấy tâm lý «tự ngã» nặng
là giường nào!

Phương pháp cải tạo tâm lý

Như trên đã giải, lòng «tự ngã»
không khác gì con thuyền đưa người
lời biển «tự sát», mà «sống khỏe» và
«thất bại» chỉ là luồng gió đưa
chiếc thuyền kia đi tới «tự ngã»
là cái nguồn gốc sinh ra tâm lý
tự sát thì muốn cải tạo tâm lý ky
có một phương pháp rất hay là:

«Vị tha»

(Thuyết này rất mới mẻ, rất cao
thượng và rất thâm thúy, độc giả
nên chú ý)

Trên lịch sử xưa nay đồng ý,
phàm người nào mà vượt quan niệm
«tự ngã» ra ngoài vòng trung tâm
điểm, mà đem cái quan niệm
quốc gia, quan niệm xã hội hoặc
nhân loại hạnh phúc chung làm
trung tâm, thì vô luận gặp cảnh
ngộ khổ khăn cực nhọc, trầm cay
ngàn đắng thế nào, những người
ky không khi nào lại bước trước
cánh khổ ky, đó chính là do
tâm lòng «vị tha» mà quên mình:
mình còn quên được, huống là
cánh khổ khổ ngoài kia, nên không
khi nào nảy ra quan niệm tự sát.

Kia những nhà đại tôn giáo, đại
cách mạng, tâm lý họ thuần là «vị
tha» không lấy hạnh phúc riêng
một mình làm mục đích mà lấy
xã hội quốc gia và nhân loại làm
đối tượng, nói cách khác là những
nhà anh hùng hào kiệt ky họ nhận
như cơ một sự mệnh đặt biệt gánh
trên vai mình, mình làm chưa xong
là không thể «tự hủy sanh mạng»
như phần đông kia.

Nói ngay nhân vật gần đây và
hiện thời mà ai cũng biết tên:

Tôn trọng Sơn nước Tàu, 40 năm
khó nhọc, cay đắng là giường nào
mà cứ sống cho đến ngày cuối cùng;
Cam-dương nước Ấn độ, trải bao lần nhĩ
ân, nhĩ ân với cái chết giới thiệu
có cách xa nhau bao nhiêu lần,
song ông thành Ấn độ, chỉ làm cách
này (nhĩ ân) mà không làm cách
kia (tự sát) Các nhà danh nhân số
đi quá đời sống ky, không chỉ muốn
lưu cái thân hữu dụng của mình để
giải sức gây mối hạnh phúc chung
cho xã hội đến ngày cuối cùng, mà
cũng nhận rằng thân mình là phần
tử của xã hội, không phải thân riêng
của mình, nên sống vì xã hội, mà
tự hủy đi tức là làm cho xã hội mất
một phần tử. Vì tâm lý «vị tha» đó
nên dù cực khổ thế nào cũng phải
trọng đời sống của mình.

Tâm lý «vị tha» trên, không
những thành biến hóa kiệt làm

được, mà người đời ai cũng dụng
được.

Quan niệm tự sát vì kinh tế, hay
vì thất vọng cũng thế, nghĩa là cũng
là lấy hạnh phúc riêng một mình
làm tiền đề. Nếu như họ suy rộng
trung tâm ky ra, biết cái thân của
họ, có cái giây quan hệ, trước có
ông bà cha mẹ, trong có bà con bạn
hữu, ngoài có xã hội nhân quần,
thì chết một ngón tay mà toàn thể
bên ra người có tội, thì tất là tâm
lý tự sát kia sẽ tiến môn đi ngay.

Vậy cái tạo tâm lý tự sát, về mặt
tâm lý, nên tiết chế lòng dục
vọng cực nhất và hư vinh, về mặt
thực tế, nên phải dưỡng tính thần
phần đầu, lấy quan niệm vị tha
thay cho quan niệm «tự ngã» kia.

Phương pháp «cải tạo tâm lý»

nếu bài trên, vẫn cao thượng và có
cần cơ, song chỉ thích dụng cho
hạng học thức hơn người mà thôi,
không đem làm bài giảng p ò thông
được. Ky giả thuyết lại cũng cho độc
giả một cái kiến giải mới. Riêng
phần lý giải xin nói rằng: Muốn
cải tạo tâm lý, cần phải cải tạo chế
độ kinh tế mới có hiệu quả, không
thế, không phải là câu chuyện «xây
lầu cao trên vầng mây».

Điền dân

HAI THỨ CAO QUÍ:

1) CAO TÀI-TÀI CHIẾN-THẮNG

Có thể gọi là thần dược và trị đ
các chứng ho: Ho lao, ho ra huyết, ra
đám, ho lao trái ho sưng, ho kinh niên -
Triệu chứng: phế khí. Trị âm hư,
thận suy, mộng tinh, đi tiểu, hoạt tinh.
Mỗi hộp 0,50 - Hộp lớn 1,50.

2) CAO THẦN - TIỀN GIẢI - ĐỘC

Có thể gọi là: lương huyết giải độc rất
hay - dùng về mùa nắng nóng rất thích
hợp: những người vì nhiệt sinh nhiệt,
vết sưng vết ngứa - những người trước
có dấu bệnh phong tình, độc độc chưa
hết, hay sinh mụn nhọt, lở loét, nổi m
đây do đó, ngày nay khó chịu - Trị
các chứng: ngứa, sưng, đau, ngứa, hoạt tinh.
Mỗi hộp 0,50 - Hộp lớn 1,50.

Mandal the di

M. NGUYỄN-TRUNG-THAM

Quận - lý:

CHIẾN-THẮNG DƯỢC-PHÒNG

A DONGHAI

NGHĨA CỬ TÌNH XƯA

Ngày nay trên khắp cõi Đông-
Pháp ai cũng biết chỉ có một thứ
dầu MÀN-TÀ KHUẤT-THẦN-THỊ là
được công chúng hoan nghênh, vì
chất dầu vừa tốt, mùi dầu vừa nhẹ,
trị được bá bệnh.

**BÀNH SÀN BÔNG BÍ KHUẤT
THẦN THỊ**

Trở em mắc bệnh cam tích chỉ
dùng thứ bành này thì được lành
mạnh nh chor.

Quý ngài mua thuốc, mua lễ do
nơi Tổng đại-lý KIM-HUNG, 80,
Cantonville FAIFOO.

VIỆC TRONG NƯỚC

Thuyền bị đắm

HUE. - Khi 4 giờ chiều ngày 10 Jun, chiếc
thuyền của Phan-thị-Hoàng, ở làng Phò-trạch,
huyện Phong-diễn, chở cái vào Huế hẳn,
thì mới vào đến cửa Đại-vinh thì gặp trận
gió giông mạnh quá, thuyền bị đắm. 10
ngay và hai người trai hơn hèn cứu, may
lucky các thuyền chài gần gần đó nhìn,
đều đem ra cứu vớt, nên bị chìm mất một
tạ gạo và đồ vật dụng, chng có 10 người
thoát, chủ thuyền ky đến táng mạng người.
Hiện thuyền ky đã sửa lại cho lên chợ
Đông - Ba.

Một người đi thuyền đến lưu ý!

Bị trảm đánh lòng háng

Khi 6 giờ sáng ngày 10 Jun, chiếc
thuyền của Phan-thị-Hoàng, ở làng Phò-trạch,
huyện Phong-diễn, chở cái vào Huế hẳn,
thì mới vào đến cửa Đại-vinh thì gặp trận
gió giông mạnh quá, thuyền bị đắm. 10
ngay và hai người trai hơn hèn cứu, may
lucky các thuyền chài gần gần đó nhìn,
đều đem ra cứu vớt, nên bị chìm mất một
tạ gạo và đồ vật dụng, chng có 10 người
thoát, chủ thuyền ky đến táng mạng người.
Hiện thuyền ky đã sửa lại cho lên chợ
Đông - Ba.

Cháy nhà chết người

THANH-HÓA. - Đêm trưa ngày 7 Jun,
tại làng Yên-Đo, tổng Sơn-cư huyện Hòa-
lộ, bị cháy rất thiệt hại, thiệt mất 66 nhà
nhà, một đứa bé mới 5 tuổi, người quản
trông ruộng bị chết cháy (chưa rõ con
ai).

Theo cuộc điều tra của quan huyện ở
đó, thiệt hại hết 6000, hiện đã lập bản
bản đồ hỏa hoạn và định mở cuộc chữa trị.

(Xem qua trang 4 cột 3)

Báo nghỉ một kỳ

Ngày thứ bảy 20-6-36 nhằm
ngày mồng 2 tháng 5 ta, ở Huế
có lễ kỷ niệm Quốc khánh, nhà
in nghỉ việc. số báo 925 đến
ngày 23 6 mới ra.

MODE 1937

Chapeaux marque «DÉ-TÉ»

Triple liège - Dé-té - prix 1340
Double liège - 1er choix - prix 1300
Demi liège prix 0350

Các ngài mua mới sẽ có quà tặng riêng
Bán tại hiện

Bazar Đông-Thịnh

h. 9 & 11, Rue Gia-long - HUE

TÔNG - ĐẠI - LÝ

Các thứ ĐÓN TÂY, ĐÓN TA:
Mandoline, Violon, Guitare, Nhị,
Nguyệt, Tàu v. v. ...
Brillantine a Lion rất tốt.
Bột gạo tán thơm, qui bà có trẻ
em nên mua cho các em ăn rất
man lơn. Giá mỗi gói 0310
Còn nhiều thứ hàng tạp hóa kim thời
giá bán rất hạ. Kính mời quý khách
chăm sóc hân - hân rất hoan nghênh.
ĐÔNG-THỊNH

Ngày hôm sau, người trong tàu
vừa thức giấc thì tàu vừa đến A-lo-
ri-a. Viên chủ tàu chia 4 khẩu súng
ra ba tay...

Nhưng đó chẳng qua là theo lệ mà
cho thân vậy thôi, chứ tới hôm ky
không có gì ngăn trở công việc bị
mặt của người hết.

Bốn chiếc xà-lúp lại gần tàu, chiếc
xà-lúp trên tàu cũng thả xuống. Cả
năm chiếc xà-lúp chở hàng trên tàu
vào bến, đến hai giờ sáng thì xong cả.

Viên chủ tàu là người làm việc có
thứ tự lắm, ngay trong đêm các thảy
thủ ai nhận liền rồi của này, mỗi
người được sáu chứng tâm chức
quan.

Chiếc A-mé-ly lại chạy đến Sét-
de-nhờ mà chở thuốc là Ha-van và
rượu vang Xé-rét và Ma-la-ga sang
bên ở Luyt-cô.

Tại Luyt-cô mới có cuộc xung đột
với sở thương chánh, một người lính
và hai người thủy thủ bị thương, mà
Đặng-Thế là một; một viên đạn đi
xuyên qua vai bên trái của chàng.

Đặng-Thế nhận đó mà biết mất
mình xem tại nạn ra thế nào, lòng
mình chịu sự đau đớn ra sao, nên
chẳng những không phàn nàn, mà
chàng còn lấy làm khoái thích nữa.
Trong lúc cầm súng bắn trả lính
thương-chánh, miệng chàng vẫn tươi
cười; và khi bị đạn, chàng cũng nói
như nhà triết-học Hy-lạp: «Sợ đau
đớn, mấy không phải là toán đó»,

BÁ TƯỚNG MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP - QUỐC LỊCH - SỐ TIỂU - THUYẾT

Tác - giả: Alexandre Dumas

48

Địch - giả: Nam-Son

Và, không biết vì màn chàng đang
nóng, hay vì tâm tình chàng đã
nguội lạnh, mà nhìn người lính bị
thương gần chết kia, chàng không
lấy gì làm thương hại hết...

Ra-cô-bô thấy chàng ngã mình ra,
tưởng chàng chết, nên lật đất chạy
lại đỡ chàng dậy mà sờ sờ chàng
một cách rất sốt sắn. Thế là cái
thế-giới này không phải thiết hiên
lành như Bắc-sĩ Băng-gô-lô đã
nói, mà cũng không quá hung ác như
Đặng-Thế đã tưởng, vì Ra-cô-bô có
mong gì nơi chàng đâu mà cũng
thương chàng đến thế.

Mấy, như đã nói trên kia, Đặng-
Thế chỉ bị thương thôi. Nhờ có
những thứ cổ gi nhò đùng ngày giờ
nào đó, của mấy mu đàn bà ở Sét-
de-nhờ bán cho, mà vết thương của
chàng được mau lành. Đặng-Thế
muốn thử Ra-cô-bô: chàng nói
những phần tiền lời của chàng cho
nó, gọi là đến công nó nuôi nấng
thuốc thang cho chàng, song nó
nhút nhích từ chối không nhận.

Vì thế mà Đặng-Thế đem lòng
yên Ra-cô-bô. Ra-cô-bô cũng chỉ

cầu được lòng yêu đó thôi, vì nó tự
nhiên nhận thấy được cái thái
độ cao thượng của Đặng-Thế, cái
thái độ mà chàng thanh-niên ta
không dễ dàng trước mặt người khác.

Trong mấy ngày trời trời thuận gió,
trên tàu Đặng-Thế tay cầm địa-đồ,
giảng dạy cho Ra-cô-bô cũng như
trước kia Pha-ri-a giảng dạy cho
chàng, cất giọng về sự thay đổi của
kim chỉ-nam, bày xem trời v. v. ...

Ra-cô-bô hỏi chàng:

- Giảng những việc cao xa ky cho
một người thủy thủ thì tàn nhẫn tới
lắm gì?

- Biết đâu một ngày kia, anh lại
không làm đến cái tầu. Người đồng
xứ với anh là Bô-na-pét lại gi đó mà
sau lại làm đến Hoàng-đế!

Chàng tới quên nói Ra-cô-bô là
dân đảo Côi-xơ.

Hai tháng trôi đi trên tàu A-mé-
ly, Đặng-Thế quen với hầu hết
những tay buôn hàng lậu thuế hai
bên bờ Địa-trung-hải, và theo cả
những bí-hiệu của bọn ky đang để
giao-thiệp với nhau.

Chàng đi qua đi lại trước đảo

Mông-thế-tôn đến những hai mươi
lần, nhưng không tìm ra nhíp ghê
vào đảo ky.

Chàng bèn định: Ngày hết hạn
giúp việc cho viên chủ tàu A-mé-ly
thì chàng sẽ thuê riêng một chiếc
thuyền (chàng có thể thuê riêng
được vì trong mấy chuyến tàu
buôn hàng lậu thuế kia, chàng
thau góp cũng đã được một trăm
bạc), và bịa một cái có gì đó, mà
vào đảo Mông-thế-tôn.

Đến đó, chàng sẽ tự do tìm kiếm.
A, mà cũng không tự do được, vì
biết rằng bọn lái thuyền đưa chàng
đến đó lại không đi theo mà rình
đem.

(Thế-giới này không mao hiểm
thì có làm được việc gì)

Vì ở đó mà Đặng-Thế đã sinh khôn,
chàng không muốn mạo-hiêm.

Nhưng chàng đã mải trong óc mà
cũng chẳng tìm ra cách gì vào đảo
Mông-thế-tôn một mình, không có
người đưa.

Trong khi Đặng-Thế còn đương
bối rối vì chuyện ky, thì một hôm
viên chủ tàu giặc riêng chàng vào

cái quán nọ để cùng một tay gô
khắc trong làng buôn hàng lậu và
một chuyên buôn quan hệ: có một
chiếc tàu chở những mìn, nệm, vải,
hàng ca-sơ-mi, phải tìm chỗ nào
cho kín đáo để sang những đồ ky
qua tàu A-mé-ly, rồi lại tìm cách mà
chở sang Pháp nữa.

Nếu được từ ky, thì mỗi thấy-thế
lĩnh phần tiền lời đến 5, 6 chục đồng.

Viên chủ tàu bán cho tàu đậu tại
đảo Mông-thế-tôn là nơi không bao
giờ có dân cư, không bao giờ có lính
sơn-dã, cũng không bao giờ có lính
thương-chánh, và có lẽ do thần Mệ-
quay-rô là vị thần của người buôn
cung quân ăn trộm - là hai hạng
người ngày nay chúng ta dễ dàng
ra, nhưng hồi xưa người ta nhập
chung lại - tạo ra.

Nghe nói đến cái tên Mông-thế-
tôn, Đặng-Thế mừng khỉu, chàng
phải đứng dậy đi riêng ra một hồi
để che cái bộ mặt vui của chàng.

Khi chàng trở lại chỗ cũ, thì người
ta đã quyết định rồi: đưa chàng
tàu đến đảo Mông-thế-tôn.

Hồi ý kiến chàng, thì chàng cũng

tấn thành, nói ở nơi ky thì không
còn sợ ai bắt bớ gì hết, lại thêm rằng
về những chuyện to tác như vậy,
muốn cho thành, thì phải làm gấp,
làm mau mới được.

Chương trình đã định không còn
thay đổi gì nữa: 10 ngày hôm sau
thì nhổ neo; và biển lặng, gió thuận,
phải rán sao cho 10 ngày hôm sau
nữa thì đến đảo trung lập kia.

Đảo Mông-thế-tôn

Đặng-Thế tự nhiên đã có cách để
chứa vào đảo Mông-thế-tôn, cách rất
lắm thường giản tiện mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của Hồng-
y Ba-đô chèo trên thuyền, thấy chàng
đang vào thuyền giặc liền mà không gây
ra mối nghi ngờ gì cả.

Chỉ còn một đêm nữa thì khởi
hành.

Đêm ky Đặng-Thế không sao ngủ
cho ngon giấc được: vừa nhắm mắt
thì chàng thấy từ đi chèo của

UNE BONNE NOUVELLE pour les AUTOMOBILISTES

LA Cie FRANCO ASIATIQUE DES PÉTROLES
met en vente pour les automobiles

l'huile AEROSHELL

qui était réservée jusqu'ici à l'Aviation

CETTE HUILE DE QUALITÉ TOUT A FAIT
SUPÉRIEURE EST UTILISÉE DEPUIS DIX ANS
PAR LES PLUS GRANDES LIGNES DE
NAVIGATION AÉRIENNE DANS LE MONDE.

Votre coupler Avion vous parvient chaque semaine **AEROSHELL**
par AIR FRANCE sans retard grâce à :

AEROSHELL

vous permettra de vidanger votre moteur
au bout de **3000 Kilomètres.**

AEROSHELL

HUILE DE QUALITÉ POUR AVIONS
HUILE DE LUXE POUR AUTOMOBILES

« Một cười nghiêng thành, hai cười
nghiên nước » cũng « ngán vàng
mua tiếng cười » (一笑傾城, 再
笑傾人... 千金買笑) nghe
những câu lưu truyền xưa nay, ai
cũng tưởng tượng tiếng cười của
đàn bà đáng ghê gớm là dường
nào! Song đó là nói chung về những
vị nữ vương say mê sắc đẹp, bỏ
phải việc nước đến nỗi mang cái họa
nước mất nhà tan, nhà lâm sự truy
nguyên họa-căn mà quí lại cho
tiếng cười phương đại nhân như
Bao-Tỷ đời Châu, Tã-Tử đời nước
Ngô, Quí-Phi đời Đường v.v. chứ
thực ra không phải chính bản thân
tiếng cười đó gây ra mỗi họa
lớn kia.

Đến câu chuyện kỳ lạ sẽ thuật
dưới đây, rõ là « tiếng cười gây ra
trận giặc » sự tích ghi trên lịch sử
rành rành, ấy là chuyện « Dục phụ
lưu khách » 悅婦留客 ở đời
Xuân-thu.

Người ta hay nói nước Mỹ có
những chuyện kỳ lạ, ở phương đông
về đời Xuân-thu cũng lại chuyện
kỳ lạ, mà chuyện « trận cười gây
giặc » lại là một chuyện trên lịch sử
đáng lấy xưa nay ít có, đáng cho
là câu chuyện lạ có một không hai.
Không chỉ thế thôi, chuyện này lại
là chuyện quan hệ về ngoại giao, về
quốc tế giữa mấy nước mà gây ra
trận giặc, xúi nẩy đến quốc quân
bị là, nước nhà đến mất, mới là
càng lạ hơn nữa!

Xin kể câu chuyện:
Nước Tề là một nước lớn ở đời
Xuân-thu, sau vua Hoàn-Công cầm
bà quyền, mấy vua nối ngôi cũng
còn giữ cơ nghiệp một nước trọng
thị, các nước chư-hầu giao hảo,
thường có sứ thần qua lại, tỏ
tình thân thiện, như lúc bấy giờ
ngày nay, nhân thế mà có một kỳ
không hạn mà gặp, có cả sứ thần ở
nước Tấn, Lỗ, Tào, Vệ đồng thời
sang nước Tề, về triều vua Khoảnh-Công.

Ở đời vua mình ngày nay, các
nước trên hoàn cầu giao thông với
nhau, những tay đường cái chèo

TIẾNG CƯỜI GÂY RA TRẬN GIẶC TO

(Chuyện đời Xuân-thu) 帷婦笑客

công sự lãnh-sự, hay là nhà ngoại
giao đi ra nước ngoài, không chỉ
chọn những tay ranh nghề giao
thiệp, mà lại đối phó mỗi việc, mà
cho đến dung mạo hình thể con
người, cũng để an mật là nghĩ về
ngoại cũng cần phải trang hoàng
không để hổ chột gì làm trò cười
cho nước ngoài, nghĩa là vật chất
biểu diễn cùng tinh thần bề trong
đều lấy làm quan trọng.

Ở đời Xuân-thu, những tay sứ
thần đi triều sinh nước ngoài, vẫn
cũng chọn quan Đại thần có danh
vọng trong nước, lịch thiệp đường
ngoại giao, ranh nghề chuyện đời
như thế; song có lẽ đời ấy không
chú trọng về hình thức bề ngoài cho
lắm, nên cốt người có tài có danh
vọng là được, mà về hình mạo
con người, như dung mạo xấu xí
hoặc có tật riêng bề ngoài, không
lấy làm điều cần, vì thế mà gây ra
trận cười ít có này:

Như trên đã nói, sứ thần ở nước
đồng thời tới nước Tề, mà lại một
đều hay là nói « tình cờ » thì đáng
hơn: 4 vị sứ thần đó mỗi người
đều có một cái tật, cái tật khó coi
mà bầy ra trước mắt mỗi người:

1) Khích-Khắc đại phu nước Tấn,
váy-cà một con mắt.
2) Quí-lôn hành-hành đại phu
nước Lỗ, thì đầu sái không có một
sợi tóc.

3) Tôn-lương-Pan đại phu nước
Vệ bị một chửa, đi không khệnh
chưa cao chửa thấp.

4) Công-tả-Thủ đại phu nước Tào,
có bệnh khom, đi khom cái đầu
ngó xuống đất.

4 người bất kỳ mà gặp nhau rồi
cộng quân, cũng chuyện vãn nhau,
thuật công việc và bầy gí dể của
mình. Doan, cũng nhau vào triều
gặp vua Khoảnh-Công nước Tề, trình
quốc thư, lễ vật tu hảo, lễ ở bang

giao thân thiện; vua vẫn tiếp đãi tử
lễ như các lễ triều sinh khác, bữa
ấy không xảy ra việc gì.

Khi vua Khoảnh-Công tiếp kiến
các vị sứ thần tại ngoại triều, vua
cả giữ thái độ một vị quốc vương
đối với khách sứ, theo cách trong
thế. Nhưng lúc vua tiếp kiến xong
về cung, nhớ lại dung mạo
hình tượng 4 vị sứ thần đó không
sao ngấm được cái nụ cười, cười vì
sự ngấm nhấm làm sao 4 vị
sứ thần đồng thời tới sinh nước
mình mà cả bốn người đều có
cái tật riêng, tương hình nhau
thành ra cái trò « xáo hiệp », vua cứ
cười một mình mà không nói với ai.

Lời thôi là tại bà mẹ

Nguyên vua Khoảnh-Công có bà
mẹ gọi là Tiên-Thái phu-nhân, lúc
Tiên-đồng-lỗ, vua thơ mẹ rất hiếu,
sau vua cha mất rồi, Tiên-Thái phu-
nhân ngày đêm buồn rầu, vua có
lắm hiếu với mẹ, nên phạm việc gì
lắm vờ ỹ mẹ hay mua vui cho
mẹ, thì vua vui lòng thuật cho mẹ
nghe để được nghe tiếng cười của
mẹ lấy làm thỏa lòng.

Bữa đó tiếp các vị sứ thần xong,
vua vào cung, cứ cười mãi mà không
nói chuyện gì. Bà mẹ bèn hỏi vua
việc gì mà cười, vua mới thuật
chuyện bốn vị sứ thần có tật cho
mẹ nghe.

Tiên-Thái phu-nhân không tin,
bèn hỏi:

Thật có chuyện thú như vậy á?
mẹ muốn xem thấy tận nơi cho
thấy rõ những hình tượng kỳ quái
của mấy vị sứ thần đó, có lẽ được
không?

Theo lẽ phép đời ấy, « đàn bà
không dự việc ngoài », đàn bà mẹ vua
cũng thế, không phải như lối
nam nữ giao thiệp ngày nay, nên Tiên-
Thái phu-nhân hỏi thế, tức là có ý
ngợi ngại, chỉ tỏ ý muốn riêng của

minh mà không buộc vua con một
cách quá quắt; như vua Khoảnh-
Công nói « không nên » thì thôi, khỏi
sanh ra chuyện gì.

Cái này, vua vì lòng thảo với
mẹ, chừa theo lòng mẹ, bèn tình
một cách cho mẹ mình được thấy
rõ hình tượng 4 vị sứ-thần kia,
vua thưa:

Thưa mẹ, theo lệ thường, sứ-thần
đến nước mình, sau lễ công-giễn
rồi có lễ đãi-tiệc riêng, mẹ có ý
muốn trông thấy mấy vị sứ thần
ấy, để ngày mai công giễn xong,
con đem tiệc riêng trong vườn hậu
uỷên, mời 4 vị sứ-thần ấy vào ăn
gặp, đường đi vào hậu-uỷên đi
ngang dưới Tôn-đái. Khi ấy
mẹ đứng trên Tôn-đái, trông màn
che ra ngoài, mẹ đứng trong màn
mà xem ra thì thấy được rõ tướng
chớ gì.

Tiên-Thái phu-nhân bằng lòng,
và trên Tôn-đái sửa soạn trông
màn màn hoai.

Tiếng cười bùng ra

Theo thông lệ, phẩm sứ-thần nước
khác đi triều sinh đến nước mình thì
xe ngựa hầu hạ, trong lúc sứ-thần
còn ở ngựa, nước sở tại phải cung
cấp cả. Vua Khoảnh-Công muốn
nhân dịp mua vui cho mẹ, bèn bắt
chọn mấy tên kéo xe cho 4 vị sứ-
thần kia, mỗi tên kéo có cái tật riêng
như vị sứ thần ấy, nghĩa là: tên có
lật con mắt ấy xe cho vị sứ thần có
lật mắt, tên có đầu gối xe cho vị sứ
thần có đầu gối, tên đi cá xằng và tên khom
thì đẩy xe cho vị sứ thần có tật xằng
và khom v.v.

Trong lúc vua sắp đặt tiệc tư gien
mà có dọn sẵn trò cười ấy, trong
trên có vị thượng khanh là Quắc-tá,
một vị trang hiền nước Tề, biết
chuyện trái lẽ can vua rằng:

« Triều sinh là việc lớn trong

nước, khách chủ đối đãi nhau phải
kính trọng mới gọi là lễ, không phải
việc dăn chơi, sẽ sinh họa không
lời... »

Phải chỉ vua nghe lời can ấy đã
gần chuyện, nhưng vua đã chừa lòng
mẹ nên không nghe lời Quắc-tá.

Sắp đặt bữa tiệc, đến khi 4 vị
sứ thần ngồi xe vào hậu uyển dự
tiệc, khi đi ngang dưới Tôn-
đái, Tiên-Thái phu-nhân đứng trong
màn trên Tôn-đái, trông thấy lớp tướng
có hình dạng kỳ quái kia, cười rõ
lên, bèn càng nhân thế mà cười
không nín được, đến cười ó ra cả,
thành ra trận cười to, lại vào tại các
vị sứ-thần, các ngài tự nhiên phải
đề ý sinh nghĩ. Lúc vào ăn gien, chỉ
ăn uống qua loa rồi cáo từ... cũng
ra cổng quán.

Chuyện nhỏ sanh to

Khi đi xe vào cung ăn tiệc, mà có
mấy tên đẩy xe có hình dạng giống
mình, mấy vị sứ-thần còn cho là
việc đùa nhảm, không lưu tâm chút
nào; nhưng khi đi ngang qua dưới
Tôn-đái mà nghe đàn bà cười rõ
trên Tôn-đái, thì các ngài lấy làm ngạc
niên mà trong ý gấm lấy, không bỏ
qua được. Khi về cổng quán, có công
dò hỏi cho ra, mới biết tiếng đàn bà
cười trên Tôn-đái là mẹ vua Khoảnh-
Công, Tiên-Thái phu-nhân!

Biết rõ nguyên ủy trận cười ấy,
sứ-thần nước Lỗ, nước Vệ, và nước
Tào đều cười với Khích-Khắc, sứ
thần nước Tấn (trong 4 nước ấy,
nước Tấn là nước mạnh, có thể lực
còn 3 nước kia nhỏ):

« Chúng ta lấy tư cách sứ thần
tới triều sinh mà vua nước Tề đem
chàng ta làm trò dăn, cũng trận cười
cho bọn dăn hề, rõ là một điều vô
đạo lý, ỹ ngài nghĩ sao? »

— Nước, vua chúng ta vì hiếu ỹ sai
chàng ta đến triều sinh mà mang cái

nhục to như vậy, không rửa đến
nhục ấy không phải là người, mà
cũng không còn gì là quốc thể nữa.

Khích-Khắc trả lời:

Ba vị đại phu Lỗ, Tào, Vệ
đồng thanh nói: « Ngai mà cả
bình đánh nước Tề, 3 chúng
tôi về lán với quân chúng tôi,
xin kéo cả nước cùng giáp sức với
ngai. Doan, cả 4 vị sứ thần cũng
thề: 4 chúng ta đem binh đánh
nước Tề, nếu ai không hết sức giáp
nhau (hết bị quí thần giết ngay).

Trong đêm ấy 4 vị sứ thần ngầm
ngâm thương lượng với nhau, sáng
ngày lên xe đi về nước ấy, không
thêm cáo từ với vua nước Tề.

Nghe tin mấy vị sứ thần không
từ mà về, Quắc-tá (can vua Khoảnh-
Công bữa qua) than rằng:

— Ngươi lo ngại nước ta sẽ đến!

Khởi binh đánh Tề trả thù
trận cười!

Như trên đã nói, trong 4 nước có
sứ thần bị trận cười mà lấy làm
nhục đó, nước Tấn là mạnh hơn
cả. Khích-Khắc về nước lại được
làm Trung-quân Nguyên-soái, ngày
đem cả bàn với Tấn-hầu đánh Tề
là lợi, mấy vị sứ thần Lỗ, Vệ và Tào,
lại thông với Khích-Khắc theo dự
sự đánh Tề để rửa nhục. Khích-
Khắc xin Tấn-hầu cử 800 cỗ xe
(đời ấy dùng binh bằng xe) sang
đánh Tề.

Lúc mới giao chiến, quân Tề giao
vua Khoảnh-Công thân hành chỉ
huy, quân Tấn chết nhiều, Nguyên-
soái Khích-Khắc cũng bị 2 mũi tên
vào tay; Giã-trưởng là ngựa xe cho
Nguyên-soái, nhảy lên thay Khích-
Khắc cầm trống phải có đánh hăm
quân Tề, quân Tề không địch nổi,
Hãm-Khuyết, Tả mã Tấn kéo quân
truy đuổi rồi, vây vua Khoảnh-công
nơi hẻm núi Ba-bất-chủ!

(Còn nữa)

X

(1) Dạng của ra cho đàn bà ở trong xóm
sứ-thần các nước mà cười.

